

2. Planul Național General al Spitalelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1295 din 27.11.2007.
3. „Legea ocrotirii sănătății”, nr. 411-XIII din 28.03.95.
4. Ordinul Ministrului Sănătății nr. 404 din 30.10.2007 „cu privire la delimitarea juridică a asistenței medicale primare la nivel raional”.
5. Ordinul Ministrului Sănătății nr. 190 din 23.06.2003 „cu privire la instituirea structurii sistemului sănătății raionale / municipale”.
6. Ordinul Ministrului Sănătății nr. 391 din 19.10. 2007 „Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru al instituției medico-sanitare publice de nivel național”.
7. Tintiuc D., Grossu Iu. Sănătate Publică și Management. Chișinău, 2007.

EXPERTIZA MEDICALĂ A VITALITĂȚII - PROBLEMĂ A SĂNĂTĂȚII PUBLICE

**Dumitru Tintiuc, Tudor Grejdeanu, Leonid Margine, Corina Vicol,
Elena Raevschi, Ludmila Margine**
Catedra Sănătate Publică și Management ”Nicolae Testemițanu”

Summary

Medical Expertise of vitality as a problem of public health

Vitality medical expertise directly affects health indices including population's disability. The current problems of Vitality medical expertise are related to the accuracy of examination, respect of laws and the rights of surveyed persons, the problems of rehabilitation and restoring the people suffering in the socio-economic activity, as well as reintegration of persons with disabilities in family life, social and professional field.

Vitality medical expertise is a medico-social activity carried out by medical professionals who appreciate the surveyed person's ability to fulfill his role in social and professional functions.

Rezumat

Expertiza medicală a vitalității are o mare importanță în menținerea indicilor de sănătate a populației, inclusiv indicii invalidității. Problemele actuale ale expertizei medicale a vitalității țin de corectitudinea expertizării, respectarea legislației, respectarea drepturilor persoanelor expertizate, problemele de reabilitare și reîncadrare a persoanelor suferinde în activitatea socio-economică, cât și reintegrarea persoanelor cu handicap în viața de familie, socială și profesională.

Expertiza medicală a vitalității este o activitate medico-socială, efectuată de către medici profesioniști, care apreciază abilitatea persoanei expertizate de a îndeplini rolul în funcțiile sale sociale și profesionale.

Actualitatea

În noile condiții de reformă a sistemului sănătății, expertiza medicală a capacității de muncă se reorganizează în expertiza medicală a vitalității, iar consiliile de expertiză medicală a vitalității sunt subordonate Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei. Astfel rămîne actuală activitatea medicală ce ține de expertiza medicală a vitalității și implimentarea de noi acte legislative și normative în acest domeniu.

Este importantă și actuală protecția drepturilor cetățenilor în problemele de expertiză, însușirea și respectarea legislației la acest compartiment, corectitudinea acestei activități la toate etapele de efectuare a expertizei, începînd de la medicul de familie și finisînd cu Consiliul Medical Consultativ Comun și Consiliul de Expertiză Medicală a Vitalității.

Obiectivele

1. Conștientizarea importanței activității expertizei medicale a vitalității în condițiile actuale.
2. Însușirea legislației privitor la problemele actuale ale expertizei medicale a vitalității.
3. Argumentarea rolului expertizei medicale a vitalității în menținerea sănătății, și îmbunătățirea indicilor invalidității.

Material și metode

Pentru realizarea obiectivelor trasate în studiul respectiv, au fost aplicate mai multe metode de cercetare: preluarea datelor din literatură, din documentația medicală, și metodele de prelucrare statistică a informațiilor. A fost efectuată analiza legislației care dirijează activitatea de expertiză medicală a vitalității.

Expertiza medicală a vitalității este o activitate medico-socială, care apreciază abilitatea persoanei expertizate de a îndeplini rolul și funcțiile sale sociale și profesionale.

Rezultate și discuții

Vitalitatea este starea organismului în care abilitățile sale fizice și spirituale permit îndeplinirea funcțiilor și sarcinilor sociale și profesionale în volum deplin.

Invitalitate (nevitalitate, pierderea vitalității) este starea organismului apărută ca consecință a unei maladii sau traume, care limitează îndeplinirea funcțiilor și sarcinilor sale sociale și profesionale.

În problemele de vitalitate trebuie de diferenciat trei noțiuni: abilități, deficiențe, dizabilități

Abilități vitale. Noțiune. Clasificare.

Vitalitatea este apreciată de Organizația Mondială a Sănătății (OMS) ca bunăstare, confort.

Abilitățile vitale umane reprezintă domeniu de „bunăstare”, ce se referă la starea sănătății organismului uman. Vitalitatea include un ansamblu de abilități vitale.

Clasificare:

1. Abilități de activitate profesională
2. Abilități de autoservire
3. Abilități de comportament și intelectuale
4. Abilități de comunicare (auz, văz, vorbire)
5. Abilități situaționale (de adaptare)
6. Abilități locomotorii
7. Abilități de aptitudine a corpului
8. Abilități de dexteritate (agerime, gesticulare, manipulare și a.).

Deficiențe vitale. Noțiune. Clasificare.

Deficiențele funcționale umane (apreciate de OMS ca abateri de la normă), apar în urma unor maladii sau traume, care duc la reducerea/limitarea sau pierderea vitalității.

Clasificare:

În raport cu severitatea:

1. Fără deficiență
2. Deficiență funcțională ușoară
3. Deficiență funcțională medie
4. Deficiență funcțională accentuată
5. Deficiență funcțională severă

În raport cu durată:

1. Temporare (zile, săptămâni, luni)
2. Îndelungate (1 -2 ani)
3. Permanente

În raport cu afectarea funcțională a organelor și sistemelor

1. Deficiențe funcționale mentale și de comportament
2. Deficiențe funcționale de vorbire
3. Deficiențe funcționale de auz
4. Deficiențe funcționale de vedere
5. Deficiențe funcționale viscerale
6. Deficiențe funcționale neuro-musculare
7. Deficiențe funcționale ostio-articulare
8. Deficiențe funcționale cauzate de deformații

Dizabilități. Noțiune. Clasificare.

Boala sau trauma, prin intermediul deficiențelor, poate afecta abilitățile organismului uman, generând dizabilități .

Dizabilitatea (reducerea capacității, incapacitate) este limitarea activității, este reducerea capacității vitale.

Clasificare:

1. Dizabilități de activitate profesională
2. Dizabilități de autoservire
3. Dizabilități de comportament și intelectuale
4. Dizabilități de comunicare (auz, văz, vorbire)
5. Dizabilități situaționale (de adaptare)
6. Dizabilități locomotorii
7. Dizabilități de aptitudine a corpului
8. Dizabilități de dexteritate (agerime, gesticulare, manipulare și a.).

Persoanele cu dizabilități sunt numite în diferite țări cu diferiți termeni: persoane cu dizabilități, invalizi, handicapi, persoane cu limitarea participării (după recomandările OMS)

Însăși OMS propune ca persoanele suferinde, incluse în această categorie, singuri să se aprecieze cu termenii.

Sarcinile expertizei medicale a vitalității

Expertiza medicală a vitalității are următoarele sarcini:

1. Aprecierea vitalității
2. Studiarea cauzelor morbidității și invalidității
3. Elaborarea recomandațiilor, privind reintegrarea bolnavilor și invalizilor în viața socială, care permite participarea lor efectivă în activitatea profesională și socială.
4. Aprecierea indicațiilor către următoarele categorii de alocații sociale:
 - ✓ Suport în caz de pierderea temporară a vitalității;
 - ✓ Pensionare;

Clasificarea pierderii vitalității

1. Temporară (de scurtă durată) – până la 7 luni (rareori – până la 12 luni).

Pierderea temporară a vitalității este starea organismului cauzată de maladii sau traume care limitează îndeplinirea funcțiilor sale sociale și profesionale și are un caracter reversibil.

2. Permanentă (de lungă durată) – mai mult de 7 luni de zile.

Pierderea permanentă a vitalității este starea organismului, cauzată de consecințele tardive ale maladiilor sau traumelor, manifestate prin deficiențe, incapacități și invaliditate, care limitează îndeplinirea funcțiilor sale sociale și profesionale și are un caracter ireversibil.

Etapele expertizei medicale a vitalității

Există 3 etape în expertiza medicală a vitalității:

- I. Medicul
- II. CMC (consiliul medical consultativ) - organizat în instituțiile medico-sanitare
- III. CEMV (consiliul de expertiză medicală a vitalității) – organizație care activează în subordinea Ministerului Protecției Sociale.

Consiliul Medical Consultativ (CMC), rolul și sarcinile.

CMC se organizează și funcționează în orice instituție medicală care dispune de 2 sau mai mulți medici. CMC se creează prin ordinul conducătorului instituției medicale.

Sarcina de bază a CMC este ridicarea nivelului acordării asistenței medicale populației prin aplicarea unui complex de măsuri calitative de profilaxie, diagnostic și tratament, măsuri pentru scăderea nivelului pierderii vitalității și invalidității și măsuri de rehabilitare și reintegrare în viața socio-profesională a persoanelor invalide.

Sarcinile CMC sunt următoarele:

1. Controlul evidenței, eliberării, completării și prelungirii certificatelor de concediu medical.
2. Prolungirea concediului medical mai mult de 6 zile conform legii, în caz de boală sau traumă, sau alți factori de pierdere a vitalității.
3. Cercetarea cazurilor de eliberări neîntemeiate a certificatelor de concediu medical.
4. Efectuarea expertizei medicale a vitalității copiilor de vîrstă până la 16 ani, în caz de apreciere a statutului de „copil-invalid”.
5. Trimiterea bolnavilor la CEMV, pentru:
 - 5.1. Prolungirea concediului medical mai mult de 120 zile (4 luni);
 - 5.2. Stabilirea gradului de invaliditate;
 - 5.3. Stabilirea % pierderii capacității de muncă;
 - 5.4. Stabilirea mijloacelor de transport și de protezare;
6. Eliberează certificate și concluzii în caz de:
 - 6.1. Transferare la un lucru cu condiții ușoare de muncă;
 - 6.2. Transferare la un lucru fără factori nocivi;
 - 6.3. Transferare la lucru a orbilor.
 - 6.4. Acordarea concediilor academice elevilor și studenților, legate de starea sănătății;
 - 6.5. Eliberarea elevilor și studenților de la lecții și examene din cauza sănătății;
 - 6.6. Indicații medicale pentru tratament baleo-sanatorial;
 - 6.7. Aprecierea stării de sănătate a unor categorii de cetățeni (persoane aflate: în afara câmpului de lucru, în cercetare, în privațiune de libertate) la cererile organelor respective.
 - 6.8. Aprecierea legăturii cauzale a morbidității și mortalității (după caz) cu: traumatismul de producere, boli profesionale, acțiuni militare ș.a.

Consiliul de expertiză medicală a vitalității (CEMV), rolul și sarcinile.

Consiliul de Expertiză Medicală a Vitalității își desfășoară activitatea în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, decretele Președintelui Republicii Moldova, legile și hotărârile Parlamentului, ordonanțele, hotărârile și dispozițiile Guvernului, Instrucțiunea privind modul de stabilire a invalidității, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și cu alte acte normative.

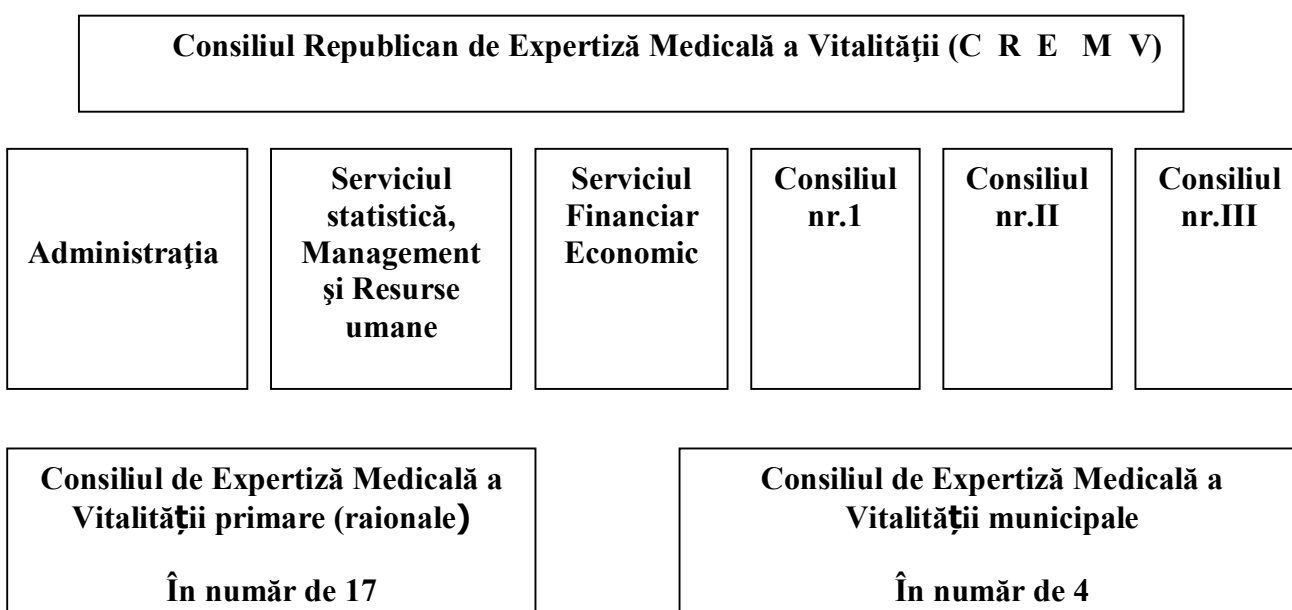

Figura 1. Organigrama consiliilor de expertiză medicală a vitalității

La baza activității Consiliilor de expertiză medicală a vitalității este Hotărârea Guvernului Nr.688 din 20.06.2006. „Cu privire la expertiza medicală a Vitalității”, cu modificările ulterioare.

Organigrama serviciului de expertiză medicală a vitalității, este reprezentată în felul următor: (figura 1)

Sarcinile consiliilor de expertiză medicală a vitalității sunt următoarele:

- Să efectueze aprecierea corectă a pierderii capacității de muncă, conform criteriilor medicale și sociale de bază;
- Să informeze populația despre drepturile lor la expertizarea vitalității și despre criteriile de bază ale stabilirii invalidității;
- Să trimită pentru expertizare la consiliile de expertiză medicală a vitalității de nivel republican pacienții dificili în planul expertizei vitalității, inclusiv la solicitarea scrisă a acestora;
- Să analizeze divergențele de diagnostic dintre consiliul primar teritorial și consiliile de expertiză medicală a vitalității de nivel republican și să întreprindă măsuri întru excluderea cazurilor de stabilire incorectă a gradului de invaliditate;
- Să analizeze cauzele invalidității primare și să recomande măsuri de prevenire a invalidității;
- Să conlucreze cu consiliile medicale consultative ale instituțiilor medico-sanitare în scopul investigării complexe și calitative a persoanelor trimise pentru expertizarea sau reexpertizarea medicală a vitalității;
- Să analizeze cazurile de divergențe dintre deciziile consiliilor medicale consultative din instituțiile medico-sanitare și cele ale consiliilor primare teritoriale de expertiză medicală a vitalității;
- Să prezinte conducătorilor instituțiilor medico-sanitare informații cu privire la cazurile de trimitere incorectă a pacienților de către consiliile medicale consultative la consiliile primare teritoriale pentru expertiza medicală a vitalității, precum și cu privire la nivelul invalidității în teritoriul respectiv;
- Să examineze, la solicitare, în comun cu consiliile medicale consultative ale instituțiilor medico-sanitare, persoanele cărora li s-a retras sau li s-a diminuat gradul de invaliditate;
- Să prezinte consiliului medical consultativ argumente privind încadrarea, retragerea sau diminuarea gradului de invaliditate;
- Să participe la familiarizarea populației și autorităților administrației publice locale cu situația la compartimentul invalidității primare și să propună măsuri de ameliorare.
- Efectuează controlul asupra activității consiliilor primare teritoriale de expertiză medicală a vitalității;
- Evaluează activitatea consiliilor primare teritoriale de expertiză medicală a vitalității, cu aprecierea calității expertizei vitalității efectuate și acordarea suportului consultativ-metodic necesar;
- Supune analizei și ține evidența cazurilor de divergențe între deciziile consiliilor primare teritoriale de expertiză medicală a vitalității și cele de nivel republican;
- Studiază cauzele și incidența invalidității și propune măsuri de ameliorare;
- Organizează conferințe practico-științifice pe problemele expertizei medicale a vitalității;
- Studiază metodele și principiile avansate în domeniul expertizei medicale a vitalității și acordă suport consultații-metodice consiliilor primare teritoriale de expertiză medicală a vitalității în implementarea lor;
- Elaborează ghiduri și îndrumare metodice privind criteriile de stabilire și evaluare a invalidității;

- Contribuie activ la ridicarea continuă a nivelului de calificare a medicilor în domeniul expertizei medicale a vitalității în cadrul programului de instruire elaborat de Ministerul Sănătății;
- Oferă asistență consultativă și metodică instituțiilor medico-sanitare privind organizarea activității în procesul de trimitere a pacienților la expertiza medicală a vitalității și eliberarea certificatelor de concediu medical de durată, conform actelor normative în vigoare;
- Efectuează, la solicitare, în comun cu consiliile primare teritoriale de expertiză medicală a vitalității, expertizarea și reexpertizarea pacienților în cadrul instituțiilor medicale specializate (institutul Ftiziopneumologic, institutul Oncologic, spitale de psihiatrie etc.).

Concluzii

1. Expertiza medicală a vitalității este un compartiment important în activitatea medicală, este parte componentă a procesului de profilaxie, tratament și reabilitare a pacientului.

2. Cunoștințele profunde ale medicilor în problemele de expertiză medicală a vitalității permit aprecierea corectă a stării de sănătate a pacientului, elaborării noii strategii individuale de tratament, reabilitare și de profilaxie a complicațiilor nedorite ale maladiilor.

3. Conlucrarea medicilor la diferite etape de efectuare a expertizei medicale a vitalității începînd de la medicul de familie, medicii specialiști, consiliile medicale consultative și consiliile de expertiză medicală a vitalității, pentru aprecierea corectă a vitalității și ridicarea indicilor sănătății populației.

Bibliografie

1. Legea 289 – XV „Privind indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale”, din 22.07.2004.
2. Legea 53 „Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2011”, din 31.03.2011 .
3. Legea nr.55”Legea fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală”, din 31.03.2011.
4. Hotărîrea Guvernului RM nr.469, „Instrucțiunea privind modul de eliberare a certificatului de concediu medical”, din 24.05.2005.
5. Hotărîrea Guvernului nr.108 „Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă și altor prestații de asigurări sociale”, din 03.02.2005.
6. Hotărîrea Guvernului Nr.688. „Cu privire la expertiza medicală a Vitalității”, din 20.06.2006.
7. Ordinul Ministerului Sănătății și Protecției Sociale nr.175: „Cu privire la implementarea Instrucțiunii privind modul de eliberare a certificatului de concediu medical”, din 09.06.2005.
8. Ordinul Ministerului Sănătății nr.189, ”Instrucțiune privind modul de completare a certificatului de concediu medical”, din 22.06.2005.
9. Ordinul Ministerului Sănătății nr.490”Cu privire la Consiliile Medicale Consultative”, din 15.07.2010.
10. Serbin V., Grejdeanu T.”Expertiza Medicală a Vitalității”. Chișinău, 2006.
11. Tintiuc D., Grossu Iu. ”Sănătate Publică și Management”. Chișinău, 2007.
12. Арбатская Ю.Д. ”Руководство по врачебно-трудовой экспертизе”. Москва, 1981